7/5867

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

Aşağıdaki sorularımın **Dışişleri Bakanı Sayın Doç.Dr. Abdullah GÜL** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 15.05.2005

**Emin ŞİRİN**
**İstanbul MİLLETVEKİLİ**

Lozan Antlaşmasının TBMM'de onaylanması celselerinde 1 Kanunisani 1338 (1923) tarihli 166. inikat 2 celse zabıtlarında Konferans Azası Trabzon Mebusu Hasan Bey şu izahatta bulunmuştur:

"Patrikhanenin çıkarılması –ve şunu da arz edeyim ki, Patrikin dahi kovulmasında epeyce müşkilat çekileceği cereyan eden müzakerattan anlaşılmaktadır. Bu ekalliyet hukukundan mada eski patrikhaneler imtiyazatı mezhebiye mesaili, Sen Sinot Meclisi diğer Meclis-i cismani vesair meclisleri de muhafaza etmek fikrini ileri sürdüler. Fakat bütün ekalliyetlerin söylendiği bir sırada ve bütün memleketlerin verdiği hukukları verdikten sonra bunların sureti katiyede orta yerden kalkması bir meselei katiye olarak kabul edilmiştir. Binaenalyh Patrik İstanbul'da kalmaya muvaffak olabilirse artık eski teşkilat vesaire ile değil alalade bir Rum papası, alalade bir ruhani teşkilat sıfatıyla kalacaktır. Şunu arz edeyim ki, Patriğin İstanbul'da kalmasına katiyen söz vermiş değiliz. Noktai nazarımızda sureti katiyede ısrar ediyoruz İmtiyazatı mezhebiye ortadan kalkınca bunların umuru diniyerleri, nikah mesaili, hasep nesep mesaili, nafaka mesaili vardır ki bunların da kavanini medeniyeye tebaen halli lazımdır. Artık aile kararnamesinin hukuku medeniye şeklinde bütün ekaliyetlerin ahkamı diniye ve mezhebiyelerine muvafık bir şekilde ihya edilmesi; ikmal edilmesi ve mevkii meriyete konması ve bütün nifak ve talakın dahi ekalliyetlere ait olsa bizim kuyudatı resmiyemizde ve mahakimi resmiyemizde cereyan etmesi lüzumu hasıl olmuştur ki, bu hususta kanunlarımızın bu telakki ile ikmal etmek mecburiyetindeyiz."

**Sorular:**

1- Gizli celsede bu izahattan sonra anlaşmanın onaylanması da bu izahat üzerine ve kapsamında yapılmıştır. Lozan Antlaşmasının TBMM tarafından onaylanması bu açıklama çerçevesinde yapıldığına göre, uygulamanın da aynen bu çerçevede yapılması gerekmez mi?
2- İzahatta, "Patrik'in İstanbul'da kalmasına katiyen söz vermiş değiliz. Noktayı nazarımızda sureti katiyede ısrar ediyoruz" ifadesine ve anlaşmanın bu izahat üzerine Meclisce onaylanmasına rağmen Patrik İstanbul'da kaldığına göre, bu durum TBMM'nin Lozan Antlaşmasını onaylama şartlarına aykırı değil midir?
3- Patriğin İstanbul'da kalmasına kim, ne zaman karar vermiştir ve bunun hukuki dayanağı nedir?
4- Patrikhanenin Meclisi olan Sinod'a yeni seçilmiş olan yabancı uyruklu Ortodoks din adamlarının statüleri ve çalışma şekilleri ne şekilde düzenlenmiştir? Sinod üyelerinin Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı olmaları gerekmez mi? Sinod üyelerinin yabancı olması Patrikhanenin ekümeniklik iddialarına kuvvet kazandırmakta mıdır? Eğer yabancı Sinod üyeleri Türkiye'de oturmadıkları halde Türkiye'de çalışacaklarsa, çalışmaları nasıl bir düzenlemeye tabiidir?
5- Patrikhanenin ekümeniklik statüsünde ısrar eden ABD Dışişleri Bakanlığına bir nota verilmesi düşünülmekte midir?